

## HUKUKUN ADALETSİZLİĞİ: “DENETİMLİ SERBESTLİK”<sup>1</sup>

INJUSTICE OF THE LAW: “JUDICIAL CONTROL CONDITION”

**Cengiz Mesut TOSUN**

Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Felsefe Bölümü, Mersin, Türkiye

ORCID: 0000-0003-2558-8560

### Özet

Adalet duygusu siyasal yaşamın temelidir. Adalet, hak edene hak ettiğinin verilmesidir. Adaletsizlik, hak ettiğini alamayana ya da hakkı verilmeyen mağdur olana işaret eder. Bu durum, mağdur olanı adalet uygulamalarıyla (hukuk) hakkını arama çabasına sevk eder. Mağdur olan, adaletin tecellisini, mağduriyetinin giderilmesini beklerken ikinci kez hem de hukuk tarafından mağdur edilebilmektedir. Bahsi geçen uygulamalar “adli kontrol şartı” ve “denetimli serbestlik” olarak gösterilebilir. Buna benzer hukuki uygulamalar siyasal yaşamın paydası olan adalet duygusunu zayıflattığı gibi mağduriyete neden olanı da (suçluyu da) cesaretlendirmekte, mağdur olanın da ikinci kez adaletsizliğe uğramasına neden olmaktadır.

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu Adli Kontrol Şartı getirmektedir. Bu kanuna göre şüpheli ya da sanık tutuklanma şartlarını taşıyacak fiilde bulunmasına rağmen denetim altına alınarak, kanunda sayılı bir ya da birkaç yükümlülüğe tabi tutulmaktadır. Yine, 5275 Sayılı Ceza İnfaz Kanununun 105/A maddesi gereği yapılan uygulamalar ise, ceza verilen kişinin sosyal hayat içerisinde infazına olanak sağlayan bir ceza hukuku uygulamasıdır. Bu her iki kanunda bir şekilde ceza hukukuna göre suçluyu ya ceza almaktan kurtarmakta ya da aldığı cezayı azaltmaktadır. Başka bir ifadeyle örtülü olarak affetmektedir.

Bu iki yasa ile işlediği suçun cezası verilmeyen kişilerin varlığı, en başta toplum vicdanında ve bu kişilerin mağdur ettikleri kişilerin adalete olan güveni sarsmaktadır. Çünkü tanım gereği adalet, hak edene hak ettiğinin verilmesi iken cezayı hak edenin hukuk ile affedilmesine dönüşmektedir. Hukuk, özü gereği adaleti sağlaması gerekirken hukuki adaletsizliğin önü açılmaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Adalet, af, adalet duygusu, hukuk

### Abstract

The sense of justice is the foundation of political life. Justice is giving what one deserves to those who deserve it. Injustice refers to those who do not get what they deserve or are victims who are not given their rights. This situation leads the victim to seek his or her right through the practices of justice (law). The victim, while waiting for the manifestation of justice and the elimination of his victimization, can be victimized a second time by the law. The aforementioned applications can be shown as "judicial control condition" and "probation". Similar legal practices not only weaken the sense of justice, which is the denominator of

<sup>1</sup> 5. Uluslararası Adli Bilimler ve Hukuk Kongresi'nde sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir. 17 Ağustos 2021 Ankara

political life, but also encourage the one, who is responsible for the victimization (the criminal) and cause the victim to suffer injustice for the second time.

Criminal Procedure Law No. 5271 introduces Judicial Control Condition. According to this law, although the suspect or the accused has acted to meet the conditions of detention, they are brought under control and subject to one or more of the obligations in the law. Again, the practices made pursuant to Article 105/A of the Penal Execution Law No. 5275 is a criminal law practice that allows the execution of the sentenced person in social life. These two laws, according to the criminal law, somehow either save the criminal from being punished or reduce the punishment s/he receives. In other words, they seem to forgive implicitly.

The existence of people, who are not punished for their crimes with these two laws, shakes the trust in justice, especially in the conscience of the society and the people they victimize. Because, by definition, while justice is giving what is deserved to the one who deserves it, it turns into the forgiveness of the one who deserves the punishment by law. While the law, by its very nature, should provide justice, it opens the way for legal injustice.

**Keywords:** Justice, Pardon, Sense of Justice, Law

## GİRİŞ

### 1. Devlet ve Adalet İlişkisi:

Siyaset felsefesinin temel sorularına bakıldığında, devlet nedir, devlet gerekli midir, devletsiz toplum mümkün müdür, en iyi devlet biçiminin ne olabileceğinden hareketle adil bir toplum nasıl kurulabilir soruları ile karşılaşılır. Siyaset felsefesi ile ilgilenen bütün filozofların bu soruları çözümlenmeye, kendi düşüncelerini temellendirmeye çalıştıklarını görürüz.

İlkçağ Yunan Felsefesinin önemli isimlerinden biri Platon'a göre, insanların devletli hale gelmeleri ihtiyaçlarından kaynaklanmaktadır. İnsanoğlu sonsuz ihtiyaçlar zinciri içerisinde. Fakat ihtiyaçlarının tümünü tek başına karşılayamadığı için bir araya gelirler ve toplumsal yaşam başlar (Platon 1988:369c). Platon için toplumsal yaşam ifadesinin merkezinde ise işte bu bahsi geçen ihtiyaçların karşılanması için işbölümü kaçınılmazdır. İşbölümünün toplumsal yaşam içerisinde birçok somut ihtiyacın karşılanması yönünde yararlı olduğunu vurgulayan Platon için işbölümünün ekonomik faydadan çok ahlaksal ve siyasal yönden güçlü olmasını vurgular. Toplumsal birliğin sağlanması için, kimin hangi işe yatkınlığı, yeteneği varsa bu yönde bir işbölümü yapılması halinde toplumsal birliğin sağlam temelleri atılmış olur (Platon 1988: 370b).

İşbölümü kavramına verdiği önemden dolayı Platon toplumsal sınıfları da buna göre belirlemektedir: Filozof-kral anlayışı merkeze alındığında, o toplumdaki en akıllı, en eğitilmiş kişilerin yönetici yani yasa yapıcı olması gerektiğini vurgular. Bu aynı zamanda Antik Yunan siyasal yaşamında devlete (site-polis yöneticisine) verilen en önemli görev olan "erdemli yurttaş" yetiştirme yükümlülüğüdür. Buradan hareketle filozof- kralın o toplumda uyumun, dayanışmanın bozulmaması yönünde yapacağı yasaların iyi, ölçülülük, bilgelik ve adalet gibi kavramlarla kuşatılmış olması gerekmektedir. Ölçülülük ve adalet Platon'a göre belli bir sınıfın değil tüm toplumun sahip olması ve buna göre davranması gereken erdemlerdir.

Üzerinde özellikle durmak istediğimiz asıl kavram adalet kavramıdır. Adaleti doğruluk ile aynı anlamda kullanan Platon'a göre, doğruluk (adalet), üç erdemi (bilgelik, yiğitlik, ölçülülük) tamamlayan bir erdemdir. Doğruluk tanımı ile adalet tanımı aynıdır. Herkesin kendi

işine bakması, başkalarınınkine karışmaması doğru bir şeydir. Kendi işimizi en iyi şekilde yapmak, aynı zamanda doğruluk bize ait olanları elimizde bulundurmamak ve kendi işimiz görmektir (Platon 1988: 433b, 434a-b). Görüldüğü üzere toplumsal uyum için en önemli şeyin adalet olduğunu, adaletin de herkesin işini yapması olarak anlam bulmaktadır. Doğru devlet (adil devlet) nedir sorusuna ise Platon, içindeki üç sınıftan her biri kendi işini gördüğü zaman ve bu üç sınıfın karşılık durumları ve değerlerinden dolayı da bu devlet ölçülü, yiğit ve bilge olduğu zaman adil devlet olur demektedir (Platon 1988: 435b). Devamla, doğruluğun (adaletin) yok olması, yani sınıfların birbirinin işine karışması, görevlerini değiştirmesi en büyük kötülüktür, çünkü bu devletin yıkılmasına yol açacaktır. Yine bu anlamda adil ya da doğru olanı belirlemek herkesin işi değil, fakat toplum içinde belli kişilerin işidir. Bu belli kişiler yargıçlar ve yöneticilerdir (Akıllıoğlu 2001: 51). Doğruluk yani adalet bir devletin üstünlüğünü, gücünü gösterir (Platon 1988:433 e).

Hobbes'a göre; devletin ortaya çıkış nedeni insanın en çok ihtiyaç duyduğu can ve mal güvenliğidir. Çünkü "devlet" insanları korku içinde tutarken ceza tehdidiyle onları sözleşmelere uymaya zorlayan güçtür. Bu zorlayıcılık olmazsa insanın doğasında bulunan başkaları üzerinde egemenlik kurma isteğine uygun olarak savaş halinde olurlar. "Kılıcın zoru" olmadıkça diğer bir ifadeyle kurulu bir iktidar yoksa güvenlik sağlanmış olmaz. Bu nedenle de sözleşmeler birer sözden öteye gitmeyecektir (Hobbes 2008: 127). Kılıcın zorunun olmadığı düşünüldüğünde, yani büyük insan gruplarını ceza alma korkusu altında (yasalara uymama halinde) adalet sağlanmış olmayacaktır.

Platon'un adalet kavramına ilişkin görüşlerinde dikkat çeken "ölçülülük" kavramı liberal düşüncenin babası sayılan John Locke tarafından da üzerinde durulan bir kavram olarak karşımıza çıkar. Locke'a göre, tanrı tarafından verili olduğunu ileri sürdüğü doğa yasaları vardır. Bunlar; akıl, vicdan, varlıkların varolma nedeni, toplum, suç-ceza, erdem-erdemersizlik'tir. Akıl ile bu yasaları bilebilir ve buna göre ahlaki bir yaşam sürebilir. Aklın ışığından yoksun olanlar bilemezler (Locke 1999: 20-21). Tanrı'nın insanların karşılık güvenlikleri eylemlerine koymuş olduğu akıl ve ortak adalet kuralları ihlal eden kişi cezalandırılabilir. (Locke 2004:8). Cezalandırmayı meşru kılacak iki neden gösterilir: Zararın tazmini ve suçun tüm insan türüne yapılmış durumunda her insan cezalandırma hakkına sahiptir (Locke 2004: 11). Locke'un doğa durumunda cezalandırmayı meşru kılan düşüncesinde her tek kişi yargılamaya ve cezalandırma hakkına sahiptir. Fakat işte asıl problem burada kendini göstermektedir. *Cezalandırma da nasıl bir ölçü olacaktır?* Bu doğal hakkını kullanmak üzere hareket geçen mağdur suçlu olanı nasıl cezalandıracak ya da zararını nasıl tazmin edecektir? Burada nasıl bir ölçü olmalıdır? Diğer yandan mağdur kişinin bu hakkını kullanmak üzere zaten güçsüz ise ne olacaktır? Kurulu bir yargı düzeninin olmaması halinde insanlar kendi davalarının yargıcı olmaya karar vereceklerdir. Cezalandırma iktidarının düzensiz ve belirsiz olması "devlet"i zorunlu kılmaktadır. Locke yasama-yürütme-yargı temelinde oluşturduğu siyasal iktidarın yasaları yaparken toplumun görüşünü alması gerektiğini de önemle vurgulamaktadır. Locke'un "devlet" gibi bir yapılanmanın ortaya çıkmasında iki temel unsur neden olarak gösterir. Cezalandırmadaki ölçsüzlüğe, belirsizliğe açıklık kazandırmak ancak yasama, yürütme ve yargı ile bir çözüm olmakta ve aynı zamanda mağdur olanın başvurabileceği bir yargı makamı devlet ile hayata geçmektedir.

Humboldt aynı görüştedir: İnsanın kendi payına düşenden fazlasını almaktan (adaletsizlik) kaynaklanan kötülüğü ve başkalarının hakkına yapılan tecavüzlerin ortaya çıkardığı uyumsuzlukları önlemek devletin temel sebebidir (Humboldt 2004: 117).

Devletli toplumdaki söz etmek için iki unsurun bir araya gelmesi gerekmektedir: Devlet bir kavram olarak insanı ya da toplumu *yasa* yaratıcı olarak düşünmektir. Öyleyse devlet ancak *yasamacı ve uygulayıcı* ilişkisini dünyevi bir çerçevede düşünüldüğünde ortaya çıkmaktadır.

Devletin bir insan kurumu olarak amacı, grup halinde yaşayan insanlar arasında kendiliğinden kurulan toplumsal ilişkileri hukuka ve adalete dayanan ilişkilere çevirmek ve kamuya işlemektir (Kuçuradi 2007: 43).

Tarihin çeşitli dönemlerindeki filozofların görüşlerine yer vererek, devlet kavramı ve devletin gerekli olup olmadığı konusunda bir değerlendirme yapmış olduk: Anlaşılan o ki devlet bir gereklilik siyasal tarihte hep var olmuştur. Temel bir ihtiyaç olan ve insanın neredeyse tüm ihtiyaçlarını karşılayabilirken yetersiz kaldığı temel unsurun güvenlik sorunu olduğu karşımıza çıkmaktadır. İşte devlet mekanizmasını da var olma nedeni ve ona yüklenen asli görev genel güvenliği sağlama, dolayısıyla adaleti sağlamak olarak karşımıza çıkmaktadır. “Devlet” ya da “yasacı” olarak tanımlayabileceğimiz en yüksek sosyal kurum olan devlet, düzenlediği yasalarla adaleti tesis etmekle yükümlü olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

## **2. 7242 Sayılı Kanun Kapsamında 30.03.2020 tarihinden Önce İşlenen Suçlarda Denetimli Serbestlik, Koşullu Salıverme ve İnfaz Düzenlemesine İlişkin Değerlendirme:**

Temellendirmeye çalıştığımız “Hukukun Adaletsizliği” konusuna örnek teşkil etmesi çerçevesinde, 15 Nisan 2020 tarih ve 31100 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7242 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve Bazı Değişikliklere ilişkin kanun incelenmelidir. Bunun öncesinde ise “Denetimli Serbestlik” ve “Koşullu Salıverme’nin (şartlı tahliye)” ne olduğuna bakılmalıdır.

Denetimli serbestlikte temel hedefin ceza almış kişilerin sosyal yaşam içinde bulundurulmasının hedeflendiği anlaşılır. Bu bir fırsat olarak görülmekte ve ceza hukuku içerisinde olan bir kurumdur. Suçluların aileleri ile iletişim halinde oldukları ve sosyal yaşama uyum halinde sağlanması amacıyla denetimli serbestlik uygulaması uygun görülmüş ve yasalaşmıştır.

Hükümlüler cezalarını cezaevlerinde çekerken, koşullu salıverilmelerine belirli bir süre kala tahliye edilip sosyal hayata uyum sağlamaktadırlar. Kural kapsamında tahliye sonrasında koşullu salıverme sürecine kadarki denetim altında geçen bu süreç Denetimli Serbestlik” olarak tanımlanmaktadır.

5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 105/A maddesine göre: Denetimli Serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle cezasının infazına karar verilen hükümlünün koşullu salıverilme tarihine kadar kamuya yararlı bir işte ücretsiz çalıştırılması, bir konut veya bölgede denetim ve gözetim altında bulundurulması, belirlenen yer ve bölgelere gitmemesi, belirlenen programlara katılması yükümlülüklerinden bir veya birden fazlasına tabi tutulmasına karar verilir veya hükümlünün risk ve ihtiyaçları dikkate alınarak yükümlülükleri değiştirilebilir. Denetimli Serbestlik, koşullu salıvermeye bir yıl veya daha az süre kala uygulanmaya başlanır denilmektedir.

Koşullu Salıverme (şartlı tahliye) ise, cezasının bir kısmını cezaevinde geçiren “iyi halli” bir hükümlünün cezasının geri kalan kısmını yine denetimli serbestlikte olduğu gibi sosyal ortam içinde geçirmesini belli şartlara uyararak geçirmesini sağlama amaçlı bir ceza infaz kurumu olarak tanımlanmaktadır.

7242 Sayılı Kanun Kapsamında 30.03.2020 tarihinden Önce İşlenen Suçlarda Denetimli Serbestlik, Koşullu Salıverme ve İnfazına ilişkin yeni düzenlemeye baktığımızda; daha önce 5275 Sayılı CGTİHK Madde 105/A’ da denetimli serbestliğin koşullu salıvermeye 1 yıl kala ya da daha az bir süre olarak düzenlenmişken 7242 Sayılı Kanunu’nun 5275 Sayılı Kanun’un geçici 6. Maddesi ile getirilen yeni düzenleme ile 30.03.2020 tarihinden önce işlenen suçla kapsamında yeni bir denetimli serbestlik ve infaz uygulamasının kanunlaştığı görülmektedir. Bu yeni kanun düzenlemesi ile 30.03.2020 tarihinden önce işlenmiş suçlar çerçevesinde denetimli serbestlik süresi 3 yıl olarak belirlenmiştir. Kısaca söylemek gerekirse daha önce 1 yıl olan denetimli serbestlik süresi 1 yıldan 3 yıla çıkarılmıştır.

Bahsi geçen CGTİHK Geçici 6. Maddesinin uygulanmayacağı istisna suçlarda belirtilmektedir. Bunlar, 26.09.2004 Tarih ve 5237 Sayılı TCK (Türk Ceza Kanunu) ile belirlenmiş, kasten adam öldürme suçları (m. 81, 82, 83), üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe ya da beden veya ruh bakımından kendini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenen kasten yaralama ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçu (m 87) işkence suçu (m.94 ve 95), eziyet suçu (m 96), cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (m. 102,103, 104, 105), özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (m 132, 133, 134, 135, 136,137 ve 138), uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu (m.188) suçlar ile 12.04.1991 Tarihli ve 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar hariç olmak üzere 105/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıl”lık süre, “üç yıl” olarak uygulanır şeklinde düzenlenmiştir.

Fakat bu düzenleme ile şu da açıktır ki, 30.03.2020 tarihinden sonra işlenen suçlarda bu düzenleme öncesinde olduğu gibi denetimli serbestlik süresi yine 1 yıl olarak uygulamaya devam edilecektir.

Bu yeni düzenleme ile adaletin hukuksuzluğu anlamında ilk dikkat çeken durum suçluya (tutuklu ya da hükümlü) dahi adaletsizlikle karşı karşıyadır. Yasalar önünde herkesin eşit olması ilkesince yani, düzenleme tarihi olarak 30.03.2020 öncesi ve sonrası olarak belirlenmiş olması bunu göstergesidir. Ayrıca asıl üzerinde durmak istediğimiz hukukun adaletsizliği bağlamındaki savımız gereğince belli bir suçtan hüküm giymiş ya da tutuklu kişinin denetimli serbestlik süresinin 1 yıldan 3 yıla çıkarılması sonucu bu hükümlü tarafından mağdur edilmiş kişi nazarında adaletin yerini bulmuş olacağını ileri süremeyiz. Devamla, yeni düzenleme ile denetimli serbestlik uygulaması için suçun işlenme tarihinin 30.03.2020 öncesi olması yeterli görülmektedir. Kısacası tutuklu kişiye mahkemenin sonuçlandığı tarihte aldığı cezaya uygulanabilecektir. Suçun işlendiği tarih dikkate alınmaktadır.

Çoğu yerde karşılaşıldığı üzere, bu yeni düzenlemeye örnek olarak kullanılan “taksirle adam öldürme” suçunu inceleyeceğiz. En başta belirtmek gerekir ki yukarıda sayılan istisna durumundaki, diğer bir ifadeyle yeni düzenlemenin uygulanmayacağı suçlardan biri değildir. Taksirle adam öldürmenin cezası TCK m. 85 göre düzenlenmiştir. Buna göre TCK Madde 1 “Taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” hükmü bulunmaktadır. Alt ve üst sınır belirlenmiştir. Bu suç işleyen kişiye üst

sınır olan 6 yıl ceza verildiği düşünüldüğünde yeni düzenleme ile ne olacağını değerlendirdiğimizde: 6 yıllık hapis cezasının koşullu salıverme süresi 3 yıl olacaktır. Denetimli serbestlik olarak bakıldığında da taksirle adam öldürme suçunun işlendiği tarih 30.03.2020 tarihinden önce ise koşullu salıvermeden önceki 3 yıl denetim süreci olacağı için suçu işleyen hapis cezası almayacağı sonucuna varılmaktadır. Fakat bu suç 30.03.2020 tarihinden sonra işlenmiş olsaydı denetim süresi 1 yıl olurdu ve 2 yıl hapis ile cezalandırılacaktır. Kısacası taksirle adam öldürmenin üst sınırı olan 6 yıl hapis cezası alan kişi doğrudan tahliye olmaktadır.

Bu örnekten hareketle;

Şartların uygun olduğu varsayımından hareket edilginde yeni infaz düzenlemesiyle koşullu salıverme ve denetimli serbestlik süreleri aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

7 yıl hapis cezası bir hükümlü 6 ay, 9 yıl hapis cezası alan bir hükümlü 1,5 sene, 10 yıl hapis cezası alan bir hükümlü 2 sene, 15 yıl hapis cezası alan bir hükümlü 4 sene, cezaevinde kaldıktan sonra tahliye olmaktadır.

## SONUÇ

Siyaset felsefesi “devlet” kavramı üzerine yoğunlaşmış bir disiplindir. Temel soruları da bu kavram üzerinedir. Devletin neden ortaya çıktığı, gerekli olup olmadığını ve devletsiz bir yapılanmanın olup olmayacağını sorgular. Bu soruşturmaya cevap arayan filozoflar çeşitli temellendirmelerde bulunurlar. Platon için bu insanın ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir araya gelmelerinin sonucu olarak siyasal yaşamın “işbölümü” kavramı üzerinden kurulduğunu belirtmektedir. Fakat her aşamada insanların temel ihtiyaçları karşılandığı düşünüldüğü adaletin sağlanması anlamında güçlükler çıkmaktadır. Bunun çözümü Platon için polis her üyesinin işbölümü çerçevesinde üzerine düşen görevi “en iyi” şekilde yapması olarak gösterir. Bu nedenle kral-filozof anlayışı yani o toplumun en bilge kişilerinin yönetici olmasını salık vermektedir. Çünkü onların bir “yasa yapıcı” olarak “en iyi” yasalar dolayısıyla da “en adil” yasalar olacaktır. Bu anlamda nepotizmi engellemek üzere meritokrasinin önemini vurgular.

Hobbes ise, adaletin sağlanması bağlamında “yöneticinin zorlayıcı gücünü” öncelemektedir. Bunlar yasacının yaptığı pozitif yasalar. Sözleşmelerin gücünün “kılıcın gölgesi” altında anlam kazanacağını ve suretle adaletin sağlanacağını vurgular.

Liberalizmin kurucusu olarak siyasal tarihte yer edinmiş olan Locke ise, adaletin sağlanması yönünde iki unsuru göstermektedir. Bunlar; “cezalandırmadaki ölçsüzlük” ve “mağdur ve güçsüz olanın mağduriyetini gidermek üzere başvurabileceği bir makam yokluğu” bu unsur zaten doğal durumdan “devletli hale geçme”nin temel nedenleridir. Devlet uygun suçta uygun ceza ölçütü getirerek ve mağdurun mağduriyetini gidermek üzere kullanma hakkına sahip olduğu fakat güçsüz olduğu için kullanmadığı “doğal hakkını” “devlet mekanizmasına başvurarak hakkını arayabilecektir. Kısacası 3Y denilen yasama-yürütme-yargı silsilesi ile devlet kendini var eder ve adaleti sağlar. Görülüyor ki, devletin asli görevi güvenlik ve adaleti sağlamak olduğunu vurguladık. Bu ise ancak “hukuk düzeni” ve hukuk devleti” ile sağlanır.

Çalışmamızda örnek olarak verdiğimiz 30.03.2020 7242 Sayılı Kanun Kapsamında 30.03.2020 tarihinden Önce İşlenen Suçlarda Denetimli Serbestlik, Koşullu Salıverme ve İnfazına ilişkin yeni düzenlemeye baktığımızda; daha önce 5275 Sayılı CGTİHK Madde 105/A’ da denetimli serbestliğin koşullu salıvermeye 1 yıl kala ya da daha az bir süre olarak

düzenlenmişken 7242 Sayılı Kanunu'nun 5275 Sayılı Kanun'un geçici 6. Maddesi ile getirilen yeni düzenleme ile 30.03.2020 tarihinden önce işlenen suçla kapsamında yeni bir denetimli serbestlik ve infaz uygulamasının kanunlaştığı görülmektedir. Bu yeni kanun düzenlemesi ile 30.03.2020 tarihinden önce işlenmiş suçlar çerçevesinde denetimli serbestlik süresi 3 yıl olarak belirlenmiştir. Kısaca söylemek gerekirse daha önce 1 yıl olan denetimli serbestlik süresi 1 yıldan 3 yıla çıkarılmıştır. Buradan hareketle devleti adaleti sağlaması bağlamında bazı suçlardan hüküm giymiş kişilerin cezalarını "denetimli serbestlik" ve "koşullu salıverme" kapsamında azalttığı ya da doğrudan salıverilmesinin önünü açan bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır. Adalet, hak edene hak ettiğinin verilmesidir. Adaletsizlik, hak ettiğini alamayana ya da hakkı verilmeyen mağdur olana işaret eder. Bu durum, mağdur olanı adalet uygulamalarıyla (hukuk) hakkını arama çabasına sevk eder. Mağdur olan, adaletin tecellisini, mağduriyetinin giderilmesini beklerken ikinci kez hem de hukuk tarafından mağdur edilebilmektedir. Bahsi geçen uygulamalar "adli kontrol şartı" ve "denetimli serbestlik" olarak gösterilebilir. Buna benzer hukuki uygulamalar siyasal yaşamın paydası olan adalet duygusunu zayıflattığı gibi mağduriyete neden olanı da (suçluyu da) cesaretlendirmekte, mağdur olanın da ikinci kez adaletsizliğe uğramasına neden olmaktadır.

Bu yeni kanun düzenlemesi ile ceza hukukuna göre suçluyu ya ceza almaktan kurtarmakta ya da aldığı cezayı azaltmaktadır. Başka bir ifadeyle örtülü olarak affetmektedir

Bu tür yasal düzenlemeler ile işlediği suçun cezası verilmeyen kişilerin varlığı, en başta toplum vicdanında ve bu kişilerin mağdur ettikleri kişilerin adalete olan güveni sarsmaktadır. Çünkü tanım gereği adalet, hak edene hak ettiğinin verilmesi iken cezayı hak edenin hukuk ile affedilmesine dönüşmektedir. Hukuk, özü gereği adaleti sağlaması gerekirken hukuki adaletsizliğin önü açılmaktadır.

Siyasal yaşamın özünde devlet denen yapılanmanın özünde adaletin ve güvenliğin sağlaması ihtiyacından kaynaklandığı görülmektedir. Devletin asli görevi olarak güvenliğin ve adaletin sağlanmasıdır. Güvenlik ve adaletin sağlanması ise devlete meşru güç kullanım hakkını vermektedir. Çünkü bu meşru güç, hem hukukun oluşumunda hem de hukukun ayakta kalmasını sağlamaktadır. Güç, hukuka karşı gelenlere kendisini kabul ettirmesinde temel etkidir. Güç olmaksızın, insan toplumunun sürekliliği sağlanamaz. Devletin meydan gelmesi ve korunması, bireyleri ortak işlere zorlamak ve onların bencilliklerinin toplumsal yaşamı bozmasını ya da tehlikeye düşürmesini önlemek için güç kullanılması bir zorunluluktur. Devlet ya da diğer bir ifadeyle "yasa yapıcı" bu gücünü affetmek ya da cezayı azaltmak olarak kullanmamalıdır. Devlet kendine yapılan suçu affedebilir ama kişilere karşı işlenen suçları affedemez...

**KAYNAKÇA**

- Akal, C.B. (2000), Devlet Kuramı, Dost Yayınları, Ankara.
- Akıllıoğlu, T. (2001), Adalet Kavramı , içinde “Adalet Kavramı ve İnsan Hakları” s.49-57. Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, Ankara
- Hobbes, T. (2008), Leviathan, Çev: S. Lim. Yapı Kredi yayınları, İstanbul
- Humboldt, W.V. (2004), Devlet Faaliyetlerini Sınırları”, Çev: B. Seçilmişoğlu, Liberte Yayınları, Ankara
- Kuçuradi. İ. (2007) “İnsan Hakları Ve Sorunları” Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, ankar
- Locke, J. (2004), “Hükümet Üzerine İkinci İnceleme”, Çev: F. Bakırcı. Babil Yayınları, Ankara.
- Locke, J. (1999), “Tabiat Kanunu Üzerine Denemeler”, Çev. İ. Çetin. Paradigma Yayınları, İstanbul.
- Özmen, R. (2021), “Türk Ceza Kanunu”. Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Platon (1988), “Devlet”, Çev: Eyüboğlu-M.A. Cimcoz. Remzi Kitabevi, İstanbul
- Poggi, G. (2007), “Devlet Doğası, Gelişimi ve Doğası”, Çev: A. Babacan, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- 15 Nisan 2020 Tarih ve 31100 Sayılı Resmi Gazete: 7242 Sayılı Kanun Kapsamında 30.03.2020 tarihinden Önce İşlenen Suçlarda Denetimli Serbestlik, Koşullu Salıverme ve İnfazına İlişkin Yeni Düzenleme